

Matko Mandić i Slavoj Jenko bijahu ponovno jednoglasno izabrani zastupnicima vanjskih občina Voloskoga kotara, a odlučni se birati uz to zarjariše, da će, bude li potrebe, po sto puta svoje glasove pokloniti rečenoj dvojici, svojim zakonitim zastupnikom.

Ne manja je zadesila talijanaše pri izboru dan 30. pr. mj. Liburnijski gradovi Kastav, Mošćenice, Lovran i Volosko ogromnom većinom glasova izabraše opet svojim zastupnikom hrvatskoga iznuditelja dra. Stangera, komu je također bia talijanskog fanatizma bio zatvorio vrata po-rečke sabornice.

Najvažnije je pak, da je dr. Stanger prvi put bio izabran sa pet glasova većine, dočim je sada, poslije nezakonitoga postupka talijanaša, taj broj narastao do 47, pošto je dr. Stanger dobio 117, a talijanski kandidat samo 70 glasova.

U tom je broju zabilježen napredak narodne svijesti u Istri; u razumjevu toga broja naziremo približavanje onih svetih i svetih ideala, koji treba da lebde pred očima dojednoga Hrvatu, bio on u nena-odnoj banovini ili živio u raztrganim zemljama, proslavljenim hrvatskim imenom, otkupljenim hrvatskom krvlju.

Zvijeli i množili se svjestni hrvatski birati u Istri, a svi ostali Hrvati ugledali se u njihov dični primjer.

Što su nam neprijatelji usilniji, to treba da smo i mi odvažniji!

Talijanska i hrvatska uprava

cestovnoga odbora u Buzetu od god. 1871. do uključivo 19. septembra god. 1889.

Kad naši protivnici Talijani propadnu bilo kod izbora občinskog zastupstva, cestovnog odbora, bilo kod izbora za pokrajinski ili državni sabor, vazda viču iz svega grla, da je tim izborom občina ili pokrajina uništena, jer da naši ljudi nisu kadri dobro i koristno upravljati, da su neuki i glupani, da su ljudi bez svake izobrazbe itd.

U koliko vrijedi ta njihova tvrdnja, neka nam posvjedoči barem dielomica pripodoba talijanske sa hrvatskom upravom cestovnoga odbora buzetškog od godine 1871. do 19. septembra god. 1889.

Uprava od g. 1871. do konca godine 1876. pod predsjedništvom gosp. Antona Bigatto:

Godina 1871.: Cijeli primitak iznaša: for. 1587-90, potrošak iznaša for. 1486-06. Naime: a) plaća cestarom for. 491-90, b) uzdržavanje i popravak cesta for. 715-52, c) za cestarsko orudje for. 24-05, d) nepredviđene potrebe for. 4-50, e) za nadziranje i nagradu upraviteljem f. 210-69, f) za potrebštine ureda: tiskanice, papir i mastilo for. 40.

Godina 1872.: Cijeli primitak iznaša: a) preostatak blagajne koncem god. 1871. for. 101-84, b) primitak poreznih nameta for. 3109-20, ukupno dakle for. 3210-04. Potrošak iznaša: for. 2449-50. Naime: a) plaća cestarom for. 600, b) popravak cesta for. 1364-20, c) povratk zemaljskog zaklada for. 300, d) za cestarsko orudje for. 8-82, e) nepredviđeni troškovi for. 26-63, f) upraviteljstvo for. 109-85, g) potrebštine ureda: tiskanice, papir i mastilo for. 40.

Godina 1873.: Primitak iznaša: a) preostatak blagajne g. 1872. for. 760-54, b) porezni nameti for. 1537-50, ukupno dakle fr. 2298-04. Potrošak iznaša: fr. 2272-31 1/2. Naime: a) plaća cestarom for. 225, b) uzdržavanje i popravak cesta fr. 1934-44 1/2, c) upraviteljstvo for. 72-87, d) potrebštine ureda for. 40.

Godina 1874.: Primitak iznaša: a) preostatak u blagajni g. 1873. for. 25-72 1/2, b) porezni nameti for. 3220, ukupno dakle for. 3245-72 1/2. Potrošak iznaša: 3258 for. 16 1/2 nč. Naime: a) plaća cestarom for. 217-47 1/2, b) delavcem na pomoć cestarom for. 81-60, c) za materijal for. 171-80, d) zidarom for. 738-40, e) rad na raznih cestah sa podporom zemaljske i državne zaklade for. 1644-59, f) za nadziranje radnja i putera predsjedniku for. 204-50, g) nagrada predsjednika 200 for.

Godina 1875.: Primitak iznaša: for. 2483-51. Potrošak iznaša: for. 2058-19. Naime: a) manjak od godine 1874. for. 14-41, b) plaća cestarom for. 508-93, c) delavcem i voznikom for. 558-93, d) za materijal for. 427-40, e) zidarom fr. 255-38, f) nepredviđeni troškovi for. 48-35, g) nsplate i nagrade 45 for., h) uprava ureda 200 for.

Godina 1876.: Primitak: a) preostatak godine 1875. for. 425-32, b) primitak godišnji for. 2160-18, ukupno dakle: 2585

for. 50 nč. Potrošak iznaša for. 2532-15. Naime: a) plaća cestarom for. 456-37, b) delavcem i voznikom for. 486-89, c) za cestovni materijal for. 637-40, d) zidarom for. 620-59, e) nepredviđeni troškovi for. 39-90, f) za putere i nadziranje radnja 41 for., g) predsjedniku za upravu 200 for. Uprava od godine 1877. do 13. junija 1883. pod predsjedništvom gosp. Vinka Rubinića:

Godina 1877.: Primitak iznaša: a) preostatak blagajne g. 1876. for. 53-35, b) godišnji primitak for. 1503-84, ukupno dakle for. 1557-19. Potrošak iznaša: for. 1292-32 1/2. Naime: a) plaća cestarom for. 243-15 1/2, b) delavcem for. 345-94, c) materijal for. 266-20, d) zidarom for. 193-30, e) nepredviđeni potrošak for. 12-90, f) uprava i nadzor radnja for. 225-83.

Godina 1878.: Primitak iznaša: a) preostatak blagajne g. 1877. for. 264-86 1/2, b) godišnji primitak for. 1941-67, ukupno for. 2206-53 1/2. Potrošak: for. 2118-87 1/2. Naime: a) plaća cestaru 180 for., b) delavcem for. 865-2 1/2, c) materijal (posipanje) 790 for., d) zidarom 70 for., e) nepredviđeni troškovi for. 42-99, f) upraviteljstvo for. 170-86.

Godina 1879.: Primitak: a) preostatak blagajne 1878. for. 87-66, b) godišnji primitak for. 1609-52 1/2, ukupno 1697 for. 18 1/2 nč. Potrošak: fr. 1587-62 1/2. Naime: a) plaća cestaru 120 for., b) povratk kaucije J. C. od godine 1878. for. 162, c) delavcem for. 634-31, d) materijal 61 fr. 37 nč., e) za zidanje for. 332-72, f) nepredviđeni troškovi for. 20-32 1/2, g) upraviteljstvo for. 196-60.

Godina 1880.: Primitak: a) preostatak blagajne koncem g. 1879. for. 109-56, b) godišnji primitak for. 2524-69 1/2, ukupno for. 2634-25 1/2. Potrošak: for. 2820-72 1/2. Naime: a) plaća cestaru 180 for., b) delavcem for. 371-66 1/2, c) materijal 59 for. 60 nč., d) zidarom 1961 for., e) nepredviđeni trošak for. 18-82, f) upraviteljstvo for. 229-64.

Godina 1881.: Primitak je iznašao for. 1666-82 1/2. Potrošak je iznašao for. 1603-84. Naime: a) manjak od god. 1880. for. 186-47, b) plaća cestaru 180 for., c) delavcem for. 379-30, d) za materijal for. 192-45, e) zidarom for. 453-02, f) nepredviđeni troškovi for. 6-40, g) upraviteljstvo for. 206-20.

(Konac sledi).

Pogled po svijetu.

Trst, dne 17. septembra 1890.

Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip boravio je nekoliko dana u Madjarskoj, gdje bijahu velike vojničke vježbe. Kod tih vježba upotrebilo se prvi put bezlimni prah tako, da se nije kod pucanja ni najmanje dima opazilo. Dne 16. t. mj. odputovao je cesar u Njemačku.

Isti staročeski listovi pišu, da će staročeski zastupnici glasovati proti nagodbi neuvele li se česki jezik kao službeni jezik kod sudova.

Kako javljaju bečki listovi, imalo bi se sastati carevinsko vijeće dne 18. novembra. Ako je tomu tako, tada će se sastati zemaljski sabori najdalje drugom polovicom oktobra.

U dolnjoj Austriji imadu se obaviti ovih dana izbori fiducijara, koji će pak birati zastupnike za zemaljski sabor. Sudeć po glasovih njemačko-lazilberalnih novina imade mnogo nade, da će pobjediti konservativni ili umjereni Niemci.

Kačićeva svečanost vrti se još uvijek po moždijanih bečkih novinara, kojim je sve smiešno i ludo što nije njemačko. U Kačićevoj proslavi naziru ti mudraci panslavističku demonstraciju, dočim su njim velikonjemački sastanci pjevačkih društva sasvim nevine stvari.

Glasiilo hrvatske neodvisne stranke zagrebački „Obzor“ tuži se u broju od 15. t. m. na dvojicu dopisnika praške „Politik“ — jedan je iz Celja, drugi iz Trsta — koji za- govoraju ustrojenje nagdašnje ilirske kraljevine. Mi smo pozorno pročitali oba dopisa i začudili se osobito onomu

iz Trsta, znajući, da neima ovdje svjestna Slavena, koji bi onu „meku“ praznoga lista prihvatio. Nebaveći se visokom politikom u stupcih ovoga lista — koj je namijenjen nižim slojevom pučanstva, odsudjivali smo ipak svakom zgodom separatistične težnje bilo pojedinaca bilo stranaka. Naši zagrebački drugovi poznadu naš položaj, pak će bez dvojbe odobriti naše postupanje i naš rad, koji ide za tim, da izkleše bez vike i buke zdravo i čisto kamenje za buduću zajedničku zgradu, koja imade zauzeti odlično mjesto u krilu habsburške dinastije.

Srbija: Carinarski boj izmedju Srbije i Austro-Ugarske nije još do končan. Madjarski listovi nadaju se, da će se usljed dogovora madjarskog i srbskog ministra predsjednika, koji se sastuše ovih dana u Herkulovih kupeljih, upostaviti carinarski mir izmedju obiju država.

Bugarska: Majka kneza Ferdinanda princeza Klementina Koburg stigla je jučer u Bugarsku. Knez njoj je pošao sa bugarskim brodolovjem u susret do Smade pak je krenuo dalje put Vidima, te se je na putu sastao sa ministrom predsjednikom Štambulovom.

Italija: Ministar financija Seismit-Doda dao je ostavku, koju je kralj primio. Ovaj ministar nije se slagao sa ministrom predsjednikom, preimade pristuša današnje vlade.

Njemačka: Vladini časopisi nastoje dokazati, da nije cesar Vilim u Rusiji tražio uzrok prijateljstva, te da je njegov posjet bio sasvim privatne, nepolitičke naravi. U Njemačkoj čine velike priprave za doček cesara i kralja Frana Josipa, koji će stignuti danas u Breslavu, gdje će ga dočekati vojničke i civilne oblasti a zatim će slediti pozdrav careva.

Švicarska: Pobuna u tesinskom kantonu, koju su izazvali lazilberalci, jest doduše potlačena, nu nevaraju li nas svi znakovi, moglo bi tamo doći do nove bune a možda i do gradjan- skog rata.

Franina i Jurina

Fr. Kega j balotal voloski Guštin na 30 pasanega agušta?

Jur. Nijenega, zađ da se nebi rad nijenemu zamerit.

Fr. A ti mu veruješ?

Jur. Bože moj, onakemu mužu, ki se nebi ni mravu zamerit!

Fr. Aj je to neć drugo.

Jur. Nezan ča hi to baš moglo bit?

Fr. Pitaj malo Lucetu, no.

Jur. Baš ča nju al prijatelja mu Muzgija.

Fr. Pierin ča se tuži, da je va Kastre komač nos pokazal, pak da su ga sđ gazeti pune.

Jur. Biše au doma bit, ter je mogal znat, da ni va Kastre kuša, lego pelina.

Fr. Sejedno se čudim, da ni prej dobro promislel, da je va Kastre lokva.

Jur. Ja se pak njemu toliko nečudim, leg se čedim tvojam Žensoti, ki je ovput onako Zabordisti.

Fr. Pak bi rekli, da su bolji Hrvati leg smo mi dra.

Jur. Video se kakovi su, za koga su glasovali i delali.

Fr. To su ti silni ljudi, tažna nam do- movina i njimi!

Fr. Oprtaljski „Hrvat“ da se jadi u Frakanovu ča je kričal šporka Kroc- cijka —

Jur. Ti temu veruješ?

Fr. Ako je pravi „Hrvat“ mogal se j- jedit.

Jur. Ja, ma ou nosi samo ime hrvatska a drugo je sve krajnsko.

Različite viesti.

Naše čitatelje-dužnike molimo, da po- ravnavaju svoje zaostatke ili dugove čim prije jer nam je toga još mnogo vani. Sa iz- davanjem neodvisna lista skeptični su ve- liki troškovi a mi neimamo druge pomoći- već onu naših predplatnika. Njekoje na- rodu občine sjećamo ovim oratorom neka namiro svoje dugove za oglase itd. jer je već tonu doba.

Zapliena. Iz Pule brzojavljaju nam, da bijaše zadnji broj „Il Diritto Croato“ zaplijenjen radi trih članaka, te da nebijase uredništvu moguće pripraviti drugo izdanje.

Potvrđjana pravila. Naše radničko društvo čekalo je dugo na potvrdu svojih novih pravila, polag kojih se prurojavava na temelju zakona 30. marča 1888. o ko- tarskih bolničkih blagajna. Orih dana do- znalo je predsjedništvo, da su napokon nova društvena pravila potvrđjana i tako postaja od sada to društvo posve ravno pravno kotarskim bolničkim blagajnam.

K občinskim izborom u l. tielu u Pa- zinu. Kako nam javljaju iz Pazina podnesla je petorica narodnih protivnika utok proti izboru u l. tielu, koji bijaše obavljen dne 4. t. m. Pazinskog gospodi nije stalo do drugoga, van da se zategne vladanje da- našnjega načelnika i da se zaprieči svaki napredak u onoj hrvatskoj občini.

Mi neznamo što navajduju gospoda proti rečenomu izboru, kojim su do podna sami upravljali i kod kojega je hrvatska stranka onako sjajno pobjedila, al toliko znademo za izviesno, da prvoga prigovo- rava neima nit su ga mogli navesti. U ostalom čekujemo od visokoga c. kr. na- jemništva, da će stati odlučno na rep talijanskoj gospodi, koja se ovako po- sporedno igraju sa zakonom i sa c. kr. ob- lastmi.

Uvodni članak. Već gotov uvodni članak za današnji broj morali smo izostaviti, jer nam zaostaju drugi važni predmeti a gg- dopisnici žele, da njim dopise što prije probicimo.

Razpušćeno društvo. Političko društvo „Progresso“ u Tratu razpuštio je c. kr. namjestništvo za Primorje a razloga, što su prigodom glavne skupštine toga društ- va dne 15. kolovoza, koliko predsjednik društva toliko referent istoga, kritizirali po- stupak vlade radi raspusta „Pro Patrie“ te su tako, kako se navodi u dekretu, sa svakom riječi i frazom vriedjali sankciju postojećeg zakona.

Našim vinogradarom. Doznali smo, da će dojdjućega tjedna stalno doći Fran- cenci, naime g. Champion, kupovati bielo grozdje u Pazin. S toga bi dobro bilo, da posjednici ne sile a trgatom — osobito oni iz Pična, Gracčica, Lindara, Pazinšćine, Novakih, Kerbuna, Zarečja, Berma, Tre- viza, iz Motorunskih Novaki, iz Kaldiera itd. Čim kašnje trgaju bi to če draže grozdje. Prošlo gočine platili su bielo ali čisto grozdje od 8—10 novč.ča kilo.

Suša i pomankanje vode. Iz raznih strana Istre i susjednog Krassa tuže nam se, da je opet prišla suša, a vode neima u mnogih mjestih niti za napoj. U Kastar- scini n. pr. gdje je občina toliko učinila za javne zdence ili šterane, i gdje ih imado više nego li nigdje u Istri, moraju iz nje- kojih zupanija ljudi sa bačvami i drugim posudjem čak u Opatiju po vodu. Nebude li se Bog brzo smilovao obilatin daždem, biti će za nevoljni narod žlo i naopako.

Iz Rečine pišu nam G. t. mj. Pošto neće nitko, da se ovdje pera primi, ovo- mene, da Vam se, cijenjeni uredniče, malo putajim. Možebiti da bude od koristi. I- ka već tomu dugo, što naša djeca — iz ka- stavske Rečine — kako nas ovdje zovu, polaze pučku učionu u Ratuljih. Liepo se ona učila, što im kašnje koristilo, kad su kao odrasli stupili u sviet. Na tomu- se imamo zahvaliti vrlomu tamošnjemu učitelju g. Staročeviću, koji sav svoj trud ulaže, da si povjerenu mu djecu po- dući u svemu, što je liepo, korisno i Bogu milo. Al eto jada iznenada! Koncem ove školske gduje javila nam kraljevska ko- tarska oblast na Sušaku, da neprima više naše djeca u školu u Ratuljih, jer da niti za onostranu djecu nema dovoljno prostora u školskoj sgradi. To nas kruto razžalo-

